

طرح درس رشته جراحی عمومی

تاریخ: 1402/6/28.....

عنوان درس:		مدیریت و درمان بیماران با پای دیابتی	
ارائه دهنده:		دکتر ایرج باقی	
گروه هدف:		دانشجویان پزشکی	علوم بالینی (کار آموزشی)
هدف کلی:		آشنایی با مدیریت و درمان بیماران با پای دیابتی	
هدف اختصاصی:		در پایان این دوره دانشجو باید بتواند برخورد اولیه و درمان بیمار با پای دیابتی را انجام دهد.	

حیطه دانش

- ابزار و وسایل مورد نیاز را نام ببرد. (گاز استریل، تیغ بیستوری، ست دبریدمان)
- معاینه اولیه فیزیکی بیمار با پای دیابتی را به طور اصولی شرح دهد. در این معاینات بررسی اندام ها و زخم های ناشی از دیابت را بصورت زیر توضیح دهد: ابتدا بیمار در وضعیت سوپاین قرار بگیرد تا معاینات هر چهار اندام انجام گردد. وضعیت پوستی، وجود زخم، دفورمیتی واضح، غیرقرینگی و تفاوت در رنگ اندام ها مشاهده میشود. سپس معاینه حسی، حرکتی هر یک از اندام ها و اندام(های) دارای زخم دیابتی انجام میشود. نورپاتی بررسی میشود. نبض هر اندام بررسی میشود و با نبض اندام مقابل مقایسه میشود.
- زخم ناشی از دیابت و مشخصات آن بررسی میشود. در این بررسی باید به موارد زیر اشاره شود: محل آناتومیک زخم، محدوده درگیری، عمق درگیری، شواهد سلولیت اطراف زخم و محدوده درگیری ناشی از آن، وجود یا عدم وجود ترشحات عفونی و چرکی از بستر زخم، وجود یا عدم وجود نکروز بافتی، وجود یا عدم وجود علایم همراه مثل تب و لرز و شوک سپتیک.
- در این مرحله مراحل اخذ یک شرح حال کامل و دقیق از بیمار یا همراهان او را نام ببرد. باید موارد مربوط به وجود سابقه بیماری زمینه ای مثل فشارخون بالا، سالهای ابتلا به دیابت، بیماری قلبی عروقی و بیماریهای ریوی، عوارض دیابت، سابقه آمپوتاسیون یا دبریدمان وسیع قبلی، سابقه مصرف داروها از جمله آسپرین، پلاویکس، استروئید، مسکن های غیر استروئیدی، مصرف الکل و سیگار و اعمال جراحی قبلی را ذکر کند.
- اقدامات اولیه برای شروع درمان را توضیح دهد. مواردی که باید در توضیحات به آن اشاره شود شامل کنترل بیماری زمینه ای، بررسی و بهبود وضعیت خونرسانی اندام مبتلا، بررسی درگیری استخوانی، شروع آنتی بیوتیک تریپی و درمان ضد قارچ بعد از مثبت شدن کشت زخم، مراقبت های موضعی زخم از جمله شستشو، پانسمان روزانه و دبریدمان (در صورت وجود نکروز) میشود.
- پس از انجام اقدامات اولیه برای درمان به موارد زیر اشاره کند. در صورت تشخیص اختلال خونرسانی درمان ضدانعقادی و در صورت نیاز اقدامات آنژیوگرافیک انجام شود. در صورت درگیری استخوانی در محل زخم یا زخم مقاوم به درمان با بیمار برای آمپوتاسیون احتمالی صحبت شود.

حیطه نگرشی

- دانشجو با توجه، تلاش و تمرکز برای فراگیری مراحل مدیریت بیمار با زخم پای دیابتی اقدام کند.
- بیمار یا همراه او را از معاینات و اقدامات لازم مطلع کند.
- در شرایط غیرپایدار، اقدام اساسی برای نجات جان بیمار را انجام دهد.
- مراقبت و احتیاط لازم را برای کنترل وضعیت بیمار و عدم وارد آوردن آسیب جدید را در حین انجام معاینات یا مداخلات انجام دهد.

حیطه مهارتی

- معاینه اولیه فیزیکی اندام های تحتانی بیمار با زخم پای دیابتی را به طور اصولی انجام دهد. برای این منظور طبق چک لیست زیر عمل کند:
 - وضعیت ظاهری اندام مبتلا و اندام مقابل را بررسی کند بطوریکه شکل ظاهری (بررسی دفورمیتی شارکو)، تغییر رنگ، ایسکمی، غیر قرینگی را مشخص کند.
 - فشارخون اندامهای تحتانی را با کاف فشار و استتوسکوپ را اندازه بگیرد.

3. نبضهای در سالیس پدیس و پوستریور تیپالیس را بررسی کند.
 4. میزان پر شدن عروقی مویرگی در ناحیه ناخن ها را در دو طرف اندازه بگیرد. برای بررسی پر شدن عروقی، طرفین ناخن یکی از انگشتان را فشار دهد و رها کند، در صورتیکه بازگشت رنگ صورتی بستر ناخن بیش از 3-2 ثانیه طول بکشد، نشان دهنده افت فشار و اختلال در خونرسانی است.
 5. در صورت شواهد اختلال خونرسانی شامل تغییر رنگ، اختلال فشار و نبض، ایسکمی یکطرفه و نکروز بافت نرم درمان ضدانعقادی را شروع کند و مشاوره با جراح عروق جهت درمان اندووسکولار درخواست کند.
 6. معاینه حسی دو طرف را انجام دهد. برای این منظور از یک مونوفیلانمان نوک نیز استفاده کند و در دو اندام بررسی کند که بدنبال تماس جسم نوک تیز بیمار لمس، فشار یا درد را حس میکند یا خیر؟
 7. در صورت نتایج مشکوک در وجود نوروپاتی، بررسی عصبی با EMG.NCV درخواست کند.
 8. معاینه حرکتی بیمار را انجام دهد. برای این منظور از بیمار بخواهد شست پا، انگشتان، مچ پا را خم و راست کند و کف پا را به سمت داخل و خارج حرکت دهد. بطور مشابه معاینه حرکتی مفاصل را به طور پاسیو انجام دهد.
 9. فیزیوتراپی اندام را در صورت اختلال حرکتی ار در کند.
2. بررسی و معاینه اختصاصی زخم را طبق چک لیست زیر انجام دهد.
 1. محدوده آناتومیک زخم را مشخص کند
 2. اندازه زخم را مشخص کند.
 3. عمق زخم و بافتی که در بستر زخم از چربی زیرجلدی، فاشیا عضلات، استخوان دیده میشود را مشخص کند.
 4. عفونی بودن و ترشحات چرکی و dish water را مشخص کند.
 5. خونریزی از زخم را ثبت کند.
 6. بافتهای نکروزه و میزان آن را مشخص کند.
 7. نمونه کشت میکروبی و قارچی از بستر زخم و حاشیه ها ارسال کند.
 8. سلولیت اطراف زخم و محدوده آن را مشخص کند.
 9. درگیری استخوانی محل زخم را با گرفتن عکس ساده یا در صورت نیاز انجام MRI مشخص کند.
 10. شستشو و بررسی روزانه زخم را انجام دهد.
 11. دبریدمان بافتهای نکروزه زخم را در حضور دستیار یا متخصص جراحی مشاهده کند و انجام دهد.
 12. پانسمان (ترجیحا با فشار منفی) برای بیمار انجام دهد.
 3. پس از مشخص کردن وضعیت درگیری استخوانی بیمار را جهت آمپوتاسیون احتمالی آماده کند.
 4. مشاوره با متخصص داخلی یا فوق تخصص غدد برای کنترل سریع و دقیق دیابت درخواست کند.

روش تدریس

ارائه مطلب در کلاس درس، نمایش شبیه سازی و استفاده از وسایل کمک آموزشی سمعی بصری، آموزش بر بالین بیمار پایدار

عرصه آموزش

کلاس درس، اورژانس و بخشهای بستری مرکز آموزشی، پژوهشی و درمانی بیمارستانهای ولایت و پورسینا

شیوه ارزیابی

سوالات شفاهی، سوالات کتبی، OSCE، آزمون ایستگاهی، PMP، آزمون عملی شبیه سازی شده

منابع

Essential of general surgery 2019